
TID TIL ET OPGØR MED GREENWASHING!

ENHEDSLISTEN

ENHEDSLISTEN: TID TIL ET OPGØR MED GREENWASHING!

Virksomheder markedsfører sig i stigende grad på at være miljø- og klimavenlige. I de tilfælde, hvor der er reelt handling bag ordene, er det godt. For forbrugerne efterspørger tiltag, der gør det grønne valg nemmere. Men i alt for mange tilfælde snyder virksomhederne på vægten eller kan ikke dokumentere klimaeffekten af de initiativer, de markedsfører sig på.

Derfor lancerer Enhedslisten et udspil med seks konkrete initiativer, der skal styrke forbrugersikkerheden, stoppe greenwashing og øge forbrugernes muligheder for at træffe grønne valg i hverdagen.

Vi skal sikre, at de virksomheder, der påstår, at de gør en forskel for klima, miljø og natur, kan dokumentere effekten og stilles til ansvar for deres grønne markedsføring.

Udspillet indeholder blandt andet en styrkelse af Forbrugerombudsmanden, krav til brug af klimakompensation i markedsføring, forslag om et offentligt klimamærke på fødevarer og krav til CO₂-regnskab i Årsregnskabsloven.

SEKS TILTAG MOD GREENWASHING

Enhedslisten foreslår seks konkrete initiativer:

1. Styrkelse af Forbrugerombudsmanden
2. Strammere krav til klimaanprisninger og -kompensation i markedsføring
3. National kontrolinstans og screening af klimakompensation
4. Krav om klimaregnskab i virksomheders årsregnskab
5. Task force skal kigge på skærpede sanktioner for greenwashing
6. Offentlige klimadata og et offentligt klimamærke på fødevarer

UDSPILLET'S INITIATIVER

1. **Forbrugerombudsmanden styrkes**

Der tilføres 10 nye årsværk til Forbrugerombudsmanden fra 2022, der skal bruges til at styrke indsatsen mod greenwashing og vildledende grøn markedsføring. Der er behov for en styrket indsats, der ligger udover sagsbehandlingen af klager. Vi foreslår, at Forbrugerombudsmanden benytter ressourcerne til blandt andet proaktivt at overvåge virksomheders grønne markedsføring og selv tage initiativ til at rejse sager for falsk markedsføring og greenwashing.

2. **Strammere krav til klimaanprisninger og brug af klimakompensation i markedsføring**

Flere virksomheder benytter sig af såkaldt klimakompensation i forbindelse med markedsføring af produkter som klimavenlige og CO₂-neutrale. Det kan fx være opkøb af skov i andre lande eller af vedvarende energi-certifikater i form af fx oprindelsesgarantier. Undersøgelser viser, at forbrugerne har svært ved at navigere i de mange typer klimaanprisninger og foretrækker reelle reduktioner i virksomhedens værdikæde og ikke kompensation et andet sted på kloden.

Vi mener, at virksomheder skal stadig have lov til at benytte kompensation, f.eks. ved investering i skovrejsning, men der skal sættes klare begrænsninger for, hvordan disse kan indgå i virksomhedens markedsføring. Vi foreslår, at mærkning som "CO₂-neutral", "klimaneutral" og lignende anprisninger forbydes. Medmindre virksomhedens produktion reelt er klimaneutral og ikke kun på baggrund af kompensation.

I stedet skal virksomhederne præcist skrive, hvordan og hvor meget de kompenserer, men aldrig på en måde, hvor den opnåede CO₂-reduktion uberettiget tilskrives virksomhedens egen produktion.

3. **National kontrolinstans og screening af klimakompensation**

Klimakompensation i alle dens afskygninger er ikke kun en jungle for forbrugerne. Også virksomheder har svært ved at navigere i de mange forskellige certifikater, garantier, projekter og beviser.

Energistyrelsen tilføres derfor fem nye årsværk og kompetencer til at oprette en kontrolinstans, der kan screene klimakompensation og grønne certifikater, med mere. Det vil give virksomhederne en sikkerhed for, at der

er reel klimaeffekt, når de køber klimakompensation via skovrejsning, køb af grønne certifikater, mv. Enheden skal samarbejde med Energinet om at holde styr på handlen med oprindelsesgarantier og grønne certifikater, for på den måde at forhindre, at flere virksomheder f.eks. anfører deres elforbrug som grønt på baggrund af de samme vedvarende energianlæg.

4. Krav om klimaregnskab i virksomheders årsregnskab

Der indføres krav i Årsregnskabsloven om, at store virksomheder i deres offentlige årsregnskab skal rapportere om deres CO₂e-udledninger. Disse skal valideres af en revisor. En standard for afrapportering kan tage udgangspunkt i dele af Corporate Sustainability Reporting-direktivet (CSRD), der omfatter virksomheder i regnskabsklasse C-stor og D. Afrapporteringen bør omfatte alle udledninger. Virksomhederne tilskyndes også at opgøre udledningen per produceret enhed, hvor det er muligt.

5. Task force skal kigge på skærpede sanktioner

Der nedsættes en tværgående task force under Erhvervsministeriet med deltagelse fra Fødevarestyrelsen, Finanstilsynet og Forbrugerombudsmanden samt relevante forbruger- og civilsamsfundsaktører. Task forcen skal kigge på muligheder for skærpede sanktioner for greenwashing, herunder markant forhøjede bødeforlæg og reklameforbud for virksomheden i en periode, ligesom strafniveauet for vildledende markedsføring af fødevarer som minimum skal på niveau med andre brud på markedsføringslovgivningen.

6. Offentlige klimadata og et offentligt klimamærke på fødevarer

Landbruget og fødevarerektoren står for næsten halvdelen af Danmarks drivhusgasudledninger. Men som menig forbruger, der ønsker at reducere sit klimaaftryk, er det svært at navigere. Har en banan højere klimaaftryk end en tomat fra et dansk drivhus? Er en opdrættet ørred bedre eller værre for klimaet end svinekød?

Enhedslisten mener, at det er tid til at indføre et offentligt klimamærke på fødevarer, der kan være med til at gøre det grønne valg nemmere for forbrugeren. Et offentligt klimamærke vil samtidigt understøtte de officielle kostråd om at spise mere plantebaseret og styrke de grønne offentlige indkøb.

Det første skridt er, at der etableres en offentligt tilgængelig database over fødevarerens klimaaftryk, baseret på en officiel model for beregning af klimaaftrykket. Det vil give fødevarereproducenter, virksomheder og forbrugere en let adgang til data for klimaaftrykket af de fødevarer, de producerer, sælger eller forbruger.

Vi foreslår derfor, at der etableres en officiel database for fødevarerens klimaaftryk under Fødevarestyrelsen. Inden 2023 skal forbrugere, indkøbere og virksomheder kunne anvende klimadatabasen til vurdering af fødevarerens klimaaftryk. Databasen kan til en start tage udgangspunkt i Tænk tanken Concitos "Den Store Klimadatabase", der omfatter beregninger af klimaaftrykket for en lang række fødevarer og blandt andet danner grundlag for et forsøgsklimamærke og som vandt Nordisk Råds Miljøpris i 2021.

Der afsættes 10 mio. til etablering af databasen under Fødevarestyrelsen. En del af midlerne kan anvendes til en pulje, som relevante vidensinstitutioner kan søge til at videreudvikle og kvalificere den offentlige database for fødevarerens klimaaftryk.

For at styrke fødevarereproducenters incitament til at forbedre klimaaftrykket, foreslår vi desuden, at der i klimadatabasen etableres en mulighed for, at producenter, der ønsker at påvise, at deres produkt har et lavere klimaaftryk på baggrund af reduktioner i virksomhedens egen værdikæde, kan vælge at få udarbejdet en livscyklusanalyse for den enkelte fødevarer ud fra klimadatabasens model og kriterier. Denne skal være foretaget af en uafhængig vidensinstitution og betales af virksomheden selv.

Der er mange meninger om, hvordan selve klimamærket skal udformes. Derfor foreslår vi, at der nedsættes en ekspertgruppe under Fødevarerministeriet med inddragelse af grønne organisationer, Forbrugerrådet Tænk og detailhandlen, der skal udarbejde oplægget til et offentligt klimamærke inden 2023.

På sigt ser vi gerne, at der kommer et europæisk klimamærke for fødevarer, men vi kan ikke vente på EU og mener, at Danmark bør gå forrest.

Fødevarestyrelsen tilføres tre nye årsværk til etablering af den offentlige klimadatabase og to nye årsværk til understøttelse af ekspertgruppen. I alt tilføres fem nye årsværk fra 2022 til administration af det offentlige klimamærke samt de 10 mio. kr. til etablering af databasen.

UDGIFTER OG FINANSIERING

	2022	2023	2024	2025
10 årsværk til Forbrugerombudsmanden	7	7	7	7
5 årsværk til Energistyrelsen	3,5	3,5	3,5	3,5
5 årsværk til Fødevarestyrelsen	3,5	3,5	3,5	5,5
Pulje til udvikling af klimadatabase	5	5	0	0
I alt (mio. kr.)	19	19	14	14

Enhedslisten ønsker at finansiere initiativerne via råderummet.